

uvodnik

Sodobna sezona v posodobljenem gledališču

Kakšna usoda čaka Slovensko stalno gledališče? Tole vprašanje se kar samo od sebe poraja ob začetku nove gledališke sezone in je toliko bolj upravičeno letos, ko povratek v tradicionalni sedež v ulici Petronio vzbuja upanje v svetlejšo prihodnost naše osrednje kulturne ustanove.

Kaj se torej obeta našemu gledališču in hkrati tudi nam gledalcem v pravkar začetni sezoni? Očitna osredotočenost letošnjega programa na dvajseto stoletje spodbuja primerjave z milansko Scalo: slednja je namreč v letošnjo operno sezono uvrstila izključno glasbena dela iz našega stoletja. Edina izjema je otvoritvena predstava, Beethovnov *Fidelio*, ki naj bi zaradi svojega podčrtovanja vrednot svobode, bratstva in miru predstavljal poslanico upanja za novo stoletje in tisočletje. Tudi v programu našega gledališča bi čutili potrebo po delu, ki bi podobno kot milanski *Fidelio* idejno povežalo preteklost s prihodnostjo in nas opozorilo, da nam stvaritve iz preteklosti posredujejo še vedno veljavna in aktualna sporočila. Gledališče ni muzej, namenjen ohranjanju relikvij iz preteklosti. Živeti mora v skladu s svojim časom. O zastopnosti sodobnih del v letošnji ponudbi SSG-ja se torej ne gre pritoževati, primerno pozornost do

klasikov in slovenskih avtorjev pa bi v bodoče v vsekakor priporočali.

Druga smernica letošnje sezone SSG-ja je nadaljevanje raziskovanja avstrijske književnosti, ki je v zadnjih letih v celem evropskem prostoru upravičeno deležna posebnega zanimanja. Živahna avstrijska kulturna proizvodnja si je že v preteklih letih zagotovila svoj življenjski prostor na odru našega Kulturnega doma, letos pa je zastopana celo z dvema avtorjema, in sicer s Petrom Turrinijem in z Ödonom von Horváthom, ki je tržaški publiki že znan iz ene od prejšnjih sezon. Mimogrede: spodobilo bi se, da bi bilo Horváthovo ime na reklamni zloženki, ki naj bi pred-

stavila letošnjo ponudbo SSG-ja, točno napisano. Isto moramo na žalost pripomniti glede zapisa imena Bertolta Brechta. Opomba ni toliko sad našega maniakalnega pikolovstva, kolikor dejstva, da si gledališče tudi na podlagi takih "malenkosti" gradi svoj prestiž.

Nekoliko zaskrbljujoče se nam zdijo pobude, namenjene mlajšim gledalcem, kakršna je na primer nagraditev šole, kjer naj bi se prodalo največ abonmajev. Je našo mladino res treba prepričevati s takimi cenenimi triki? Kvalitetna gledališka ponudba bi morala že sama od sebe privabljati publiko. Dobro blago se samo hvali, trdi pregovor, ki pa velja le v primeru, da je kupec za tole blago res zainteresiran in dovzeten. Sprašujem se torej sledeče: se mladi zavedajo pomembnosti gledališča? Gledališko ponudbo za najmlajše, ki je pri nas pestra in obsežna, naši otroci cenijo. Kljub temu se v najstniških letih zanimanje za gledališče zmanjša in ga je treba zato ohraniti pri življenju s pobudami, ki spominjajo na igračke, priložene čokoladam in vrečkam piškotov, ali na priloge, s katerimi si časopisi skušajo pridobiti nove bralce. Naj bo zamisel vsekakor dobrodošla, čeprav bi bilo bolje, če naša mladina takih spodbud sploh ne bi potrebovala.

Sara Trampuž

Pogovor z maturantom Iztokom Cergolom in Ivom Lachijem

50 let klasičnega liceja v Trstu

Slovensko šolstvo v Trstu praznuje letos pomembno obletnico. Klasični licej, ki je sicer formalno oddelek znanstvenega liceja F. Prešeren, praznuje namreč svojo 50. obletnico. Da bi izvedeli kaj več o praznovanju te obletnice, smo se odločili za kratek pogovor z dvema dijakoma klasičnega liceja: z Iztkom Cergolom in Ivom Lachijem. Povod za ta intervju pa je bil tudi uspeh ekipe klasičnega liceja v kvizu Med dvema ognjema, ki ga je med lanskim šolskim letom organiziral programski oddelek slovenskih sporedov televizije RAI in v katerem so med seboj tekmovali vse naše šole. To zmago slavje je prišlo v pravem trenutku, kot da bi bilo programirano ob priliki 50-letnice te šole. Prav gotovo pa je klasična s tem spet opozorila nase in dokazala, da je še živa, potem ko je bila v prejšnjih letih v krizi in se je marsikdo bal celo za njen obstoj.

Iztok, Ti si bil tudi član zmagovite ekipe klasične. Kako je do te zmage prišlo? Ste jo pričakovali?

Iztok: Pričakovali smo, da se bo mo uvrstili v finale, potem pa smo se bali, da nam ne bo uspelo. Bali smo se predvsem ekipe realne, kjer so nekateri dijaki bili zelo "nevarni". Sicer pa smo se na to tekmovanje pripravljali in tudi nekateri profesorji so nam dali eno roko, tako da so nas opozarjali, katera vprašanja bi lahko prišla na vrsto med tem kvizom. Mislim pa, da smo imeli na koncu tudi nekaj sreče, saj smo v bistvu zmagali samo zaradi zadnjega vprašanja.

Ivo: Res je, da so tudi profesorji nekoliko pomagali pri pripravi, vendar mislim, da imajo glavno zaslugo tisti, ki so zares aktivno sodelovali na tekmovanju in se morali res potruditi, da so pripravili izredno lep video posnetek, ki je prinesel zmago v igri Pokaži kaj znaš. Ta posnetek smo si potem ogledali v bistvu z vsemi profesorji...

Je prišlo do kake posebne rivalitete s katero od nasprotnih ekip? Kot gledalci smo opazili nekakšen vzvišen in skoraj posmehljiv odnos realčanov...

Ivo: Ja, res so se nas nekoliko privoščili, a mi smo vse mirno prenašali. Ko smo jim na koncu z zmago pokazali,

li, kdo je boljši, so nekateri spet pravili, da ni bilo niti tako važno zmagati, da so kot ponavadi na klasični "bifloni" in podobno.

Ali lahko razumemo zmago tudi tako, da je klasična boljša od ostalih šol?

Iztok: Mislim, da je klasična v nekem smislu boljša šola od ostalih. Nočem reči, da so ostale šole slabše, nasprotno. Mislim, da je na primer strokovna dobra šola, ki pa ima učni program bolj specifičen in ne nudi take splošne kulture, ki jo lahko dobiš na naši šoli. To nam je prav gotovo pomagalo pri tem kvizu.

Katere so torej glavne odlike klasičnega liceja?

Ivo: Mislim, da je glavna značilnost ta, da lahko pridobiš večjo splošno kulturo, da ti lahko odpre pogled nekoliko širše. Učni program je s tega vidika dober, seveda pa je potem odvisno tudi od profesorjev in dijakov samih, koliko od tega odnesejo. Gotovo pa ti klasični licej tudi po maturi pusti vsa vrata od-

prta, lahko resnično izbiraš med vsemi fakultetami.

Kako pa boste proslavili 50-letnico vaše šole?

Ivo: Nekateri stvari smo že pripravili v prejšnjem šolskem letu. Najprej smo pripravili okroglo mizo z izzivalnim naslovom "Ali še potrebujemo klasično?", na kateri so nastopili maturanti klasičnega liceja, ki so potem postali strokovnjaki na različnih področjih.

Iztok: V okviru praznovanja te obletnice smo lani tudi imeli šolski izlet v Grčijo za celo šolo. Spomladi pa smo pod mentorstvom prof. Marte Ivašič pripravili razstavo o zgodovini naše šole, ki je bila opremljena s fotografijami in dokumenti od samega nastanka šole do danes. V tem trenutku pa pripravljamo še proslavo, s katero bi še bolj slavnostno proslavili obletnico naše šole.

Ali po vašem mnenju torej še potrebujemo klasično? Kakšno bodočnost ima ta šola?

Iztok: Midva sva prav gotovo vesela, da sva izbrala to šolo in prepričan sem, da je bodočnost šole dobra. Po krizi, ki jo je šola doživela pred nekaj leti, ko je celo zmanjkal en razred, gre zdaj na bolje. Tako se je letos vpisalo v prvi razred kar 14 učencev. Kdo ve, morda je prišlo do tega tudi zaradi našega uspešnega sodelovanja na tekmovanju Med dvema ognjema.

Andrej Maver

Klasiki na izletu v Grčijo marca letos.

Potovanje na "daljni vzhod": Rusija v očeh manjšinca

Intervju s podpredsednikom YENa Matejem Susičem

Odkar se pri MOSPu ukvarjajo tudi s stiki z mladimi drugih evropskih manjšin, se je več pripadnikov slovenske manjšine v Italiji začelo udeleževati mednarodnih srečanj in seminarjev. Največkrat so bila ta organizirana v sklopu YENa - Youth of European Nationalities, to je organizacije, ki združuje manjšinske mladinske organizacije po celi Evropi. Od aprila je podpredsednik te organizacije Matej Susič, 27-letni študent industrijskega oblikovanja, zaposlen grafični oblikovalec, član MOSPa. Matej se je konec septembra nekaj dni skupaj z ostalimi člani predsedstva Yena mudil na obisku pri nemški manjšini v Rusiji. Zdelo se nam je zanimivo, da bi o tej njegovi izkušnji spregovorili tudi na straneh Rasti.

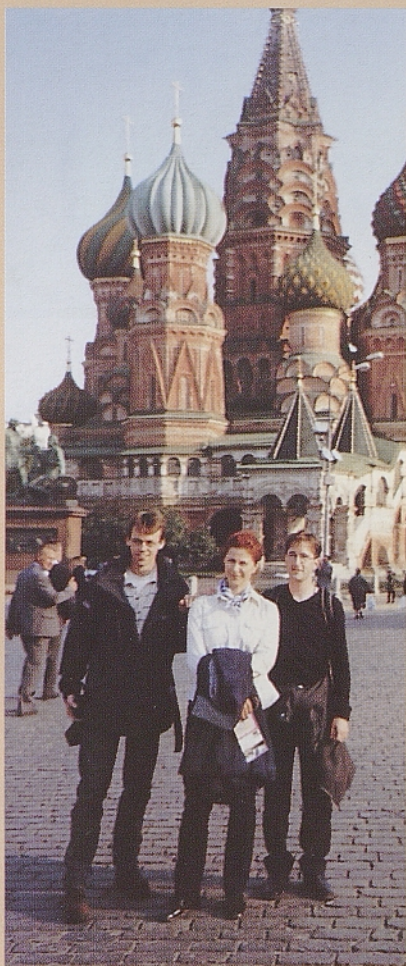
S kakšnim namenom ste člani Boarda obiskali ruske Nemce?

Izgovor za obisk je nekako bil sestanek, ki ga predsedstvo občasno prireja v različnih krajih. Navadno so sestanki pri manjšini enega izmed članov predsedstva, tokrat pa smo izkoristili priložnost, ki nam jo je ponudila manjšina iz Rusije, ko nas je na Easter seminarju v Bautzenu povabila na obisk. Na tak način smo dejansko opravili bodisi sestanek odbora bodisi obisk nemško govoreče manjšine v Moskvi.

Do kakšnih ugotovitev ste prišli?

Večinoma smo se odborniki menili za bodoče načrte in opravili pospravo že opravljenih dejavnosti. Najbolj aktualna tema je bila seveda organizacija jesenskega seminarja, t.i. Leaderseminar, ki se bo v kratkem odvijal pri nemški manjšini na Danskem.

Obračun preteklega delovanja pa je bil kar dober, velikonočni seminar v Bautzenu je bil deležen mnogih pohval.

Matej Susič (desno) na Rdečem trgu v Moskvi.

Kako živi nemška skupnost v Rusiji?

Življenje v Rusiji gotovo ni lahko. Vendar moram priznati, da se mi je njihova manjšina zdela kar dobro organizirana. Njihov kulturni center je v novi stavbi v moskovskem centru in vsebuje knjižnico, uredništvo časopisa Moskaner Deutsche Zeitung (ki izhaja dvojezično), založbo, ki izdaja knjige in revije, sedež raznih organizacij, konferenčne sobe, arhiv nem-

ško govorečih Rusov itd. Mamontovka (kraj, kjer smo spali in imeli sestanek) pa je prava podeželska dača, dobre pol ure vožnje z vlakom od Moskve, ki jo je ruska država dala na razpolago nemški manjšini; uporabljajo jo za seminarje, ki se vršijo skozi celo leto. Tam se združujejo nemško govoreči mladi iz cele Rusije, od Kaliningrada (ali po nemško Königsberg) do Kamčatke, od Kazahstana do Sibirijske! Manjšina je dobro organizirana tudi zato, ker jih država (Nemčija) finansira in podpira tudi s tem, da pošilja precej kulturnih delavcev za nekaj let v Moskvo.

Verjetno ste obiskali tudi kak turistični kraj. Kaj ti je ostalo v najlepšem spominu in zakaj?

Res smo imeli na razpolago nekaj prostega časa, da smo si lahko kaj ogledali. Seveda smo obiskali Rdeči trg in Kremelj, znano ulico Arbát v Moskvi, ogledali pa smo si tudi utrjeni pravoslavni samostan sv. Sergija, ki je svoj čas služil tudi kot ena izmed vojaških utrd v okolici (ogromni okolič!) Moskve. Iztrgali pa smo si tudi nekaj časa za to, da smo čez noč odpotovali v Sankt Petersburg in v tem krasnem baročnem in klasicističnem mestu s kanali (kot Amsterdam in Benetke) ob Baltskem morju prebili en nepozaben in hladen jesenski dan. No, morda je bila zame najbolj presenetljiva razlika med ogromno Moskvo, polno ljudi, policije in vojakov, revežev in priseljencev, in mnogo bolj umirjenim in "evropskim" Sankt Petersburgom.

Hvala za pogovor. In še informacija: kdor se želi pridružiti skupini mednarodnega krožka MOSPa, se lahko oglasi v uradih Slovenske prosvete - ul. Donizetti, 3 ali pa pokliče na tel. št. 040370846 (in vpraša po Mateju).

Breda Susič

V novo sezono z novimi idejami

Prvo sobotno srečanje v SKK - predstavitev raznih krožkov.

V Slovenskem kulturnem klubu in pri Mladih v odkrivanju skupnih poti smo v novi sezoni začeli izvajati načrtovane spremembe v delovanju. Aktivnosti smo namreč organizirali po interesnih krožkih, ki so zaživeli meseca oktobra. Obenem pa smo se zbirali tudi na sobotnih srečanjih.

SOBOTNA SREČANJA

Prva sobota v oktobru je bila posvečena informativnemu sestanku o delovanju krožkov: likovnega, gledališkega, mednarodnega, časnikarskega. Udeleženci večera so lahko tudi sami okusili, kako bo potekalo delo v krožkih, saj so si njihovi mentorji zamislili delavnice, v katere so se udeleženci lahko vključili. Tako so "časnikarji" napisali članek o tem, kako mladi preživljajo svoje poletne počitnice, "likovniki" so se preizkusili v risanju s svinčnikom, "igralci" pa so se naučili nekaj smešnih prizorčkov.

9. oktobra je res veliko mladih prišlo na filmsko predstavo. Ogledali smo si uspešnico Shakespeare in love. Uvod o tem, kaj je v filmu resničnega in kaj izmišljenega, sta podala Manica Maver in Tomaž Susič.

Teden kasneje je bila gostja sobotnega večera simpatična škotska antropologinja Kay Russel. Govorila je o svoji raziskavi, ki jo opravlja med tukajšnjimi Slovenci.

23. oktobra smo se v klubu zbrali zato, da bi slišali, kakšne so ponudbe

glede prehoda v novo tisočletje, točneje kako lahko preživimo letošnje božične praznike in kako lahko silvestrujemo.

Zadnjo soboto v mesecu pa smo odkrivali skrivnosti zvezd, oziroma astrologije. Pri tem nam je pomagala gostja večera Tamara Stanese.

KROŽKI

LIKOVNI: Svoja srečanja ima ob sredah zvečer. Vodi ga Štefan Pahor. Prva srečanja so udeleženci posve-

tili risanju s svinčnikom, potem pa so začeli z odkrivanjem tehnik barv.

MEDNARODNI: Je imel svoj prvi sestanek v soboto, 23. oktobra. Njegov vodja Matej Susič je predstavil nekaj seminarjev, ki jih prirejajo v naslednjih mesecih pri nekaterih manjšinah (na Danskem in na Korziki).

GLEDALIŠKI: Na prvih sestankih je voditeljica prof. Lučka Peterlin spoznavala mlade, ki so se letos prvič vključili v skupino. Skupaj so brali tekste raznih mladinskih iger in poskušali razne vloge. Obenem so "stari" člani gledališke skupine vadili lansko igro Obtoženi volk, saj so novembra ponovno stopili na oder.

ČASNIKARSKI: "Časnikarji" so se že spopadli z nekaterimi konkretnimi vajami (v hitri in učinkoviti komunikaciji, v analizi govorice mladinskih revij), slišali pa so tudi, kako se piše dober uvodnik. Vaje je vodila Breda Susič, teoretičen del o pisanju uvodnika (kateremu bo sledila tudi praktična vaja) pa je bil zaupan časnikarju Sergiju Pahorju.

Kdor se še želi vključiti v katerega od naših krožkov, je še vedno dobrodošel. Javi se lahko direktno pri voditeljih, lahko pa pokliče na Slovensko prosveto, tel. 040/370846, kjer mu bodo nudili informacije.

SSK in MOSP že razmišljata o prihodnjem Slovenija party. Na sliki nepozabni gost Leon Štukelj med tržaškimi Slovenci ob letošnjem Slovenija party v hotelu Excelsior v Trstu. Najstarejši in najslavnejši slovenski olimpijonec nas je novembra za vedno zapustil.

Extasy

Po hudih dogodkih, ki so pred kratkim vzbudili precej skrbi, ko so nekateri mladi zaradi uživanja sintetičnih mamil bili v smrtni nevarnosti ali celo izgubili življenje, je problem tako imenovanega Extasy v centru pozornosti tudi v naših krajih.

Extasy lahko povzroči tudi smrt. Dogodki zadnjih dni nesporno potrjujejo nevarnost, na katero so zdravniki pravzaprav opozarjali že nekaj časa. Vendar - ali je nevarnost prisotna tudi pri nas? Odgovor je vsekakor pozitiven. Extasy je v naše kraje prišel v letih '94 - '95 in od takrat kroži tudi v diskotekah naše dežele in v popularnih disko klubih na drugi strani meje, na primer v Piranu, kamor zahaja tudi veliko zamejske mladine. Extasy je samo ena izmed 250 različnih tablet sintetične droge, ki jo mladi lahko uživajo večinoma v diskotekah, zato da okusijo neke vrste omamo, ekstazo, vzhičeno stanje, ki jim omogoči, da ne občutijo utrujenosti celo po urah in urah plesa, povzroča pa tudi halucinacije, izkrivljenost realnosti. Številke, ki so povezane z uživanjem te droge, so šokantne: na sto mladih, ki zahajajo v diskoteke, jih kar trideset uživa - ali je vsaj poskusilo - to drogo. Toda tudi samo ena tableta je lahko usodna. Posledice uživanja droge so zelo hude, saj povzročajo tudi trajne možganske poškodbe in druge težke zdravstvene probleme.

Mladi tablete ne uživajo zato, da bi rešili svoje težave ali da bi na tak način izrazili kak protest, ampak samo, da bi se bolj zabavali. Zato bi morale informativne kampanije o nevarnosti sintetičnih drog začeti ravno pri vzgoji k preprostejšim in pristnejšim oblikam zabave.

Breda Susič

Kultura za mlade?!? Glasba, filmi, ples...

Tema kulture je večkrat predmet razgovora med odraslimi, oziroma starejšimi ljudmi, pravzaprav pa ne vemo, kako mlajše generacije gledajo na kulturo in kakšen je njihov odnos do nje. Tako smo nekaj mladih vprašali za osebno mnenje in jim postavili naslednja vprašanja:

1) *Kako bi ti obrazložil/a pojem "kultura"?*

2) *Katera področja kulture bi ti opredelil/a pod oznako "mladinska" kultura?*

3) *Katera oblika kulture ti je najbolj všeč in zakaj?*

4) *Kateri tip glasbe in likovne umetnosti ti najbolj ustreza?*

5) *Kultura mora biti nujno resna in strogo opredeljena: ali je lahko odprta tudi novim oblikam?*

Naše intervjuvanke so takole odgovorile:

Jasna Legiša, 18 let, iz Vižovelj pri Trstu:

Kultura je vse, kar je del našega stila življenja: kako se nekdo izraža in vede, odnos, ki ga ima do sveta okoli sebe, vrednote, ki jih vsakdo ima, ipd. Po mojem "mladinska" kultura vključuje predvsem glasbo, filme oziroma kino, ples in modo. Skratka, vse kar mlade najbolj pritegne. Meni je najbolj všeč glasba, ker se mi zdi sredstvo, s katerim najbolje izražam sebe. Ustreza mi predvsem jazz glasba, likovne umetnosti pa nimam posebno rada. Osebno mislim, da mora biti kultura stalno odprta novim oblikam in ne sme se opredeliti le za določena področja.

Ketty Furlan, 17 let, iz Gabrovca pri Trstu:

Kultura je po mojem mnenju vse to, kar s časom ne izgubi svoje vrednosti in pomena. Pod oznako "mladinska" kultura spadajo po mojem glasba, gledališče, likovna umetnost, šport in tudi tečaji jezikov, informatike, šivanja, kuhanja ipd. Všeč mi je šport, ker vsestransko razvija osebnost. Največ mi ustreza rock glasba iz šestdesetih let in, kar se tiče likovne umetnosti, smer naif. Kultura je gotovo odprta, saj se vseskozi spre-

minja in oblikuje.

Aleksandra Pavlica, 20 let, iz Trsta:

Kultura pomeni biti seznanjen s tem, kar se dogaja okoli nas. Mladim so všeč predvsem glasba, filmi, televizijski programi, nekatere pa pritegne tudi zgodovina in vse, kar se dogaja po svetu. Všeč so mi filmi, ker se v te lahko vživiš, vidiš neko dogajanje; kadar prebiraš knjigo pa ti to ne uspe. Meni ustreza t. i. komercialen tip glasbe, likovna umetnost pa mi ni preveč všeč. Kultura kot taka naj bi bila odprta, saj si jo vsak lahko predstavlja na drugačen način.

Nada Paulin, 21, let, iz Bertokov pri Kopru:

Ne bi vedela, kako definirati pojem kulture, ampak mislim, da je kultura življenje naroda in njegovih pogledov na svet. "Mladinska" kultura zaobjema glasbo, umetnost, gledališče in podobno. Meni je najbolj všeč glasba, ker v njej najdem odgovore na vse probleme in dileme, čeprav nimam posebno priljubljenega tipa glasbe; odvisi namreč od mojega razpoloženja in občutkov. Vsekakor imam raje mirnejšo glasbo. Med likovnimi smermi privilegiram impresionizem. Kultura pa je in mora biti odprta vsem oblikam, drugače bi bila zelo omejena.

Lucia Lombardo

RAST, mladinska priloga Mladike,
34133 Trst, ulica Donizetti 3
Pripravlja uredniški odbor
mladih.

Pri tej številki so sodelovali:
Sara Trampuž, Andrej Maver,
Breda Susič, Lucia Lombardo,
Erika Hrovatin, Breda Sosič,
Mitja Petaros, Jadranka Cergol,
in Nadia Roncelli.

Številko je uredila
Breda Susič

Trst, november 1999

Tisk graphart snc
Obrtna cona Dolina 507/10 - Trst
Tel. 040/8325009

O Rusiji, nafti in islamu, skratka... o Čečeniji

Spori med prebivalci Čečenije in rusko vojsko so se v zgodovini pojavili že večkrat. V 18. stoletju so se Čečenci prvič uprli carju pod vodstvom Mansur-ja Ushurme (1785-1791). V Veliki sovjetski enciklopediji je zapisano, da so med leti 1818-1859 Čečenci predstavljali najmočnejšo in najtrdnjejšo oviro pri zavzemanju kavkaškega območja s strani takratne carske vojske. Po 47 let trajajočih kavkaških vojnah je Rusiji leta 1867 vendarle uspelo anektirati Čečenijo, kljub temu pa so se ljudske vstaje spet pojavile bodisi leta 1877 kot tudi leta 1895. Industrijski razvoj, ki je sledil oktobrski revoluciji, je sprožil v krogih sovjetskega vodstva veliko zanimanje za to gorato področje, kjer so odkrili bogata najdišča nafte, ki je predstavljala, in predstavlja še danes, izredno pomemben, predvsem pa dragocen vir zaslužka in omogoča tehnološki razvoj. Tako je leta 1920 tudi Čečenija postala članica ZSSR z nazivom Sovjetska gorska republika. Kljub vesplošni zaostalosti tega geografskega področja so se prebivalci oziroma voditelji vendarle začeli močnejše zavdati svoje vplivnosti na državno gospodarstvo, tako da so se že dve leti po uradnem vstopu v veliko sovjetsko državo oklicali sprva za avtonomno provinco, pozneje pa - skupaj sosedno Ingušezijo - za avtonomno republiko. Stanje obeh držav se je močno poslabšalo po drugi svetovni vojni, ko ju je Stalin obtožil kolaboracionizma z nacisti. Ingušezija je tako postala del Severne Osežije, velik del prebivalstva obeh držav pa je bil izgnan v srednjo Azijo; Velika sovjetska enciklopedija ju ne omenja več.

Republiki Čečenija in Ingušezija sta se vrnili na politično sceno šele po smrti Stalina s prihodom na oblast Nikite Hruščeva, ki jima je spet podelil avtonomijo leta 1957. Mnogi so se ta-

krat vrnili v lastne domove; prizorišče, kateremu so bili priča ob vrnitvi, pa je bilo vse prej kot prijetno. Stalinov načrt kaznovanja "držav izdajalk" je vseboval dve glavni točki, in sicer: 1) prisilno naselitev več stotin ruskih družin na čečenska in ingušezijska tla, 2) najstrožji ukrep pa je predstavljalo načrtno uničenje islamske kulture, ki je od vsega začetka prevladovala na tem ozemlju. Uničenih je bilo 800 mošej in 400 islamskih šol. Šele 20 let po njihovi vrnitvi je Breznev spet dovolil gradnjo pičlih 40 mošej na celotnem severnem kavkaškem področju. Kljub vsemu pa je Sovjetski zvezi vendarle uspelo obdržati pod kontrolo nacionalne in verske upore, ki so si stalno sledili na tem ozemlju. Moskovska politika vojaške premoči in ideoloških prepričanj je bila uspešna predvsem zaradi sovjetske propagande, ki je po vsem imperiju glasno opevala, da "... nezrušljivo prijateljstvo in bratstvo med vsemi ljudstvi omogoči, da se lahko Sovjetska zveza ponosno ima za multinacionalno državo!"

Situacija v Rusiji se je, kot v bivši Jugoslaviji, znatno poslabšala, ko se je Zveza sovjetskih socialističnih republik zrušila in pustila za sabo državo, ki ni znala obdržati složnosti med tolikimi in tako obširnimi državami, v katerih so narodne zahteve po neodvisnosti bile vedno močnejše. Moskva je kmalu zašla v hudo ekonomsko krizo, ki je dodatno otežkočila poskuse nadziranja teritorija, ki presega 17.000.000 km² skupne površine.

Trenutna vojna v Čečeniji, ki se v glavnem vleče naprej od decembra 1994, stane Kremelj ogromno s finančnega in vojaškega vidika, slabša mu ugled na mednarodni ravni (ki že itak ni med najbolj blestečimi), kljub vsem nadlogam pa je Čečenija še vedno preveč pomembna, da bi jo Rusija spustila iz rok. Kavkaško gorovje se

namreč vzpenja nad enim izmed zadnjih največjih naftnih najdbišč na svetu. Čečenska proizvodnja goriva trenutno krije dobrih 6% celotnega ruskega bruto proizvoda, specialisti na tem področju pa trdijo, da bi se lahko ta odstotek še podvojil, če bi gospodarstvo lahko nemoteno nadaljevalo svojo pot v miru in stabilnosti. Ta del Kavkaza dobi še dodatno važnost, če pomislimo, da bi lahko ruski trg z izgubo nadzora nad Čečenijo izgubil tudi mnoge tuje investitorje, ki bi morali začeti vlagati v turške obrate...

Mala čečenska država predstavlja torej globok in boleč trn v peti moskovski vladi; ta pa se zdi dovolj trmasta, vztrajna in motivirana, da se lahko na trajno bolečino privadi... vsaj dokler bo nafta še tako pomembna za celotno svetovno gospodarstvo...

Erika Hrovatin

LITERATURA

8.2.1998

*V glavi
brenči,
vlak
beži,
v želodcu
me zvija.
Prelepa narava
hiti
skozi brezmejna
območja
v belo Ljubljano:
ni miru,
vse tako
hitro hiti
in ni rešitve.*

Breda Sosič

3. nagrada na literarnem
natečaju SKK

V Trstu razstavljal Livio Možina

Od 9. do 22. oktobra letos je v tržaški galeriji Rettori Tribbio 2 razstavljal slovenski tržaški slikar Livio Možina. Prodajno razstavo so postavili, da bi proslavili umetnikovo tridesetletnico ustvarjanja.

Livio Možina se je rodil v Škedenju leta 1941. Že od mladosti

bil nadarjen risar, na učiteljsku A. M. Slomšek v Trstu ga je učil in spremljal umetnik Avgust Černigoj, večkrat je objavljali svoje risbe v Literarnih vajah. Svojo prvo samostojno razstavo je imel leta 1971 v domačem škedenjskem društvu Ivan Grbec. Istega leta je razstavljal še trikrat. Nato se je občinstvu predstavil v več skupinskih in samostojnih razstavah, največkrat v Milanu in Trstu (v Milanu v galeriji Ars Italica, v Trstu pa razen v galeriji Rettori Tribbio 2, še v občinski palači, v Kraški hiši in še kje); našli smo najmanj 22 samostojnih razstav, med drugim se je predstavil tudi v avstrijskem Sattendorfu in v Bologni. Njegove razstave žanjejo mnogo odobravanja med občinstvom. V času, ko se abstraktna umetnost bohota v vseh svojih zvrsteh, je Možinova slikarska spretnost kot idilični otok. Njegove slike uvrščajo v hiperealizem; a Možini to ne pomeni le togo prerisovanje resničnosti, temveč v vsako sliko vnese še kanček svojega srčnega doživljanja. Slike so kot nekakšne fotografije realnosti, a v izbiri barv, do pičice natančnih detajlov, v globini perspektive najdemo umetnikove občutke, ki izžarevajo optimistično razpoloženje. Na razstavi smo si lahko ogledali 50 slik različnih formatov, vse v tehniki olja. Vsebinsko so prevladovali pokrajinski motivi v zasneženih in jesenskih barvah, mnogo je bilo tudi zelo romantično-lirčnih utrinkov vsakdana in neposredne okolice (kot npr. srnice v jesenskem kraškem gozdu). Tokrat je bilo razstavljenih manj tihožitij (Možina je dobro znan tudi po teh motivih). Slike in izbrana tematika pa dokazujejo Možinovo veliko ljubezen do narave, Krasa in naših krajev nasploh.

Čar Možinovih slik nas je tako prevzel, da nismo mogli mimo umetnika, ne da bi ga vprašali, kako njegove slike nastajajo. Tako je Možina zelo prijazno razkril potek in način svojega slikanja. Sam je samouk. Ko se poda na sprehod ali izlet in zagleda kraj ali motiv, ki ga prevzame, to fotografira (včasih uporabi tudi cel fotografski film za isti motiv) in si na skicirko izriše prve impresije in skice. Nato se doma loti prave slike v oljni tehniki; dodaja barve in odtenke po lastnem občutku, ki je kar se da podobna resničnosti, a vedno z umetnikovo "dušo". Tako slike niso le fotografije, ampak izžarevajo harmonijo, ki bi je v fotografiji ne zaznali, žive so in naravne. Zaradi vseh podrobnosti pa vsaka slika zahteva mnogo časa, preden jo umetnik zaključi. Tudi tehnično so zelo zahtevne, saj tu ne gre za dobro postavljene madeže s čopičem, ampak za izredno detajlno rekonstruirano realnost. In vse to ni kar tako. Z leti se je Livio Možina razvil v odličnega slikarja, ki daje svojim umetninam značilni pečat. Pravijo, da so Možinove slike bolj realne od realnosti. Odlično obvlada tehniko nizanja svetlobnih razlik in tako ustvarja posebno luč in svetlobo v svojih slikah.

Po mnenju galerista je tudi ta razstava Livio Možine žela zelo velik uspeh in veliko priznanje publike. Lahko smo ponosni na svojega rojaka, ki se s svojo umetnostjo vsesplošno uveljavlja.

Mitja Petaros

Ob reki Piedri sem sedela in jokala Paolo Coelho

Pred časom sem ravno v tej rubriki predstavila svetovno uspešnico Alkimista brazilskega avtorja Paola Coelha. Ta knjiga je doživela res velik uspeh, v Franciji je na primer najbolj brana knjiga po Svetem pismu, v Sloveniji pa je bila večkrat ponatisnjena, v enem letu celo trikrat. Pred kratkim pa je bila tudi v slovenščino prevedena druga velika uspešnica Ob reki Piedri sem sedela in jokala.

Reka Piedra je majhna reka v Pirenejih. Tamkajšnji ljudje pripovedujejo legendo, po kateri je reka tako mrzla, da se vse, kar pade vanjo, spremeni v kamne, naj bo to pozno jesensko listje, ptičje perje ali pa solze dekleta. Reka se nato združi z drugo reko in spet z drugo, dokler se ne vse vode združijo v eno samo veliko morje. In tako se tudi solze dekleta izgubijo v daljave in dekleta pozabi na reko, na gore, na samostan, na Pireneje, na stezice, ki sta jih skupaj z dragim prehodila. Ta zgodba je bila napisana ob bregovih reke Piedre zato, da bi se žalost spremenila v hrepenenje, samota pa v spomine.

To je ljubezenska zgodba, v kateri se dve osebi po enajstih letih ponovno srečata in v zapuščeni vasi sredi visokih Pirenejev iščeta sebe v drugem. Pilar je povabljen na predavanje starega znanca, pravzaprav sovrstnika, s katerim je v mladostniških letih imela tudi ljubezensko zgodbo. Po enajstih letih, ko sta že oba v zrelem obdobju svojega življenja, pa se ponovno srečata. On je postal že znan predavatelj, ki spodbuja ljudi, da bi počasi začeli razmišljati nekaj povsem novega in svežega v tradicionalni koncepciji vere: žensko počelo Boga, ki ga protagonist tudi povezuje z drugimi ženskimi podobami, kot je lahko Magna Mater, Boginja Zemlja, Cibeles ipd. Obenem pa je še študent semenišča, ki pa ni pozabil na mladostniško zaljubljenost in že od dese-

Jadranka Cergol ⇨

Ob reki Piedri sem sedela in jokala Paolo Coelho

tega leta starosti skuša v sebi dobiti dovolj moči, da bi lahko Pilar rekel: "Ljubim te!" In sedaj mu to uspe.

Ženska pa, vsa obdana s frenetičnim ritmom svojega vsakdana, kjer razum popolnoma nadvlada čustva, se s tem ne more sprijazniti. Pilar težko spoznava samo sebe, težko se spušča v drugega, saj je tako prevzeta od moči razuma, da ji ta že potlači vsa čustva. Zelo se boji neuresničljivih ljubezni, saj je zaradi ljubezenskih zgodb že veliko pretrpela. S pomočjo prijatelja pa odkrije, da je treba v življenju tvegati, saj lahko čudež življenja povsem razumemo le tedaj, ko pustimo, da se dogodi to, česar ne pričakujemo. Moč ljubezni pa se neprestano vrača, v obliki novega moškega, novih upanj, novih sanj.

Vse se tako začne s praznim pogovorom o starih prijateljih in znancih. Pot in želja po iskrenem pogovoru pa ju vodita naprej, v gorsko vasico v Pireneje, kjer se ob poznem jesenskem soncu, meglicah, ledenem snegu iščeta, skrivata in obenem razkrivata svoja čustva ter skupaj odkrivata velike skrivnosti, ki obdajajo najlepše čustvo, ki ga lahko ima človek: ljubezen.

"Nič globljega ni, kot je ljubezen. V pravljicah princeske poljubijo žabo in žaba se spremeni v princa. V resničnem življenju pa princese poljubijo princa. In princ se spremeni v žabo. Okoli nas se dogajajo čudeži, božja znamenja nam kažejo pot, angeli prosijo, naj jim prisluhnemo - a ker so nas naučili, da obstajajo obrazci in pravila, kako priti do Boga, na nič od tega nismo pozorni. Ne doumemo, da je On povsod tam, kamor mu pustimo vstopiti." Tako piše avtor v svojem uvodnem posegu in ravno to se mi zdi bistvo te zgodbe, kot tudi bistvo katerekoli zgodbe, ki jo vsak izmed nas doživlja.

Naj ob koncu še dodam zanimivo anekdoto, da je Paolo Coelho obiskal tudi Ljubljano. Po običajnem srečanju z novinarji in tudi z ljudmi po ulicah je naletel na dekle, ki mu je ponudilo nagelj. Za pisatelja je imel cvet globok simbolni pomen - bil je poseben pozdrav slovenskega naroda.

FILM

NOTTING HILL

Da modri princ obišče ubogo Pepelko in jo odnese v svoj prelepi grad, je že stara pravljica. Stara ne samo zato, ker je nastala pred mnogimi leti, ampak tudi zaradi tega ker so se v današnjem času odnosi med moškim in žensko tako spremenili, da lahko lepo in mlado dekle kar prevzame tradicionalno vlogo princa. To je v skopih obrisih jedro filma Notting Hill, v katerem v glavnih vlogah nastopata Hugh Grant, Tucker, lastnik specializirane knjigarne in prodaji zemljepisnih knjig in turističnih vodičev v umirjenem londonskem predelu Notting Hill, in Julia Roberts, filmska zvezda Anna Scott.

Med snemanjem svojega zadnjega filma v Londonu Anna vstopi v majhno in preprosto Tuckerjevo knjigarno in tam kupi turistični vodič. Nato odide in Tucker ne ve, oziroma ne more verjeti, da je v njegovi trgovini res bila svetovno znana filmska igralka. Nakar na vse to pozabi. Naključje nanese, da se spet srečata in Anna ga tokrat nepričakovano poljubi ter odide. Tucker je med tistim bežnim poljubom začutil nekaj v sebi, zato neprestano in ravno tako brezupno začne misliti na lepo Anno, dokler ga ne ta, spet nepričakovano, pokliče. Klic sprejme na žalost Tuckerjev sostanovalec, neuspeli slikar, ki ima glavo stalno v oblakih in se ne spominja, pod katerim tajnim imenom Anna prenočuje v hotelu Ritz. (Kadar prenočuje v hotelih in ne želi, da bi jo novinarji nadlegovali, Anna rada uporablja imena junakov iz risank. V tem primeru je bil njen priimek Flinstones.)

Končno se le srečata v lepih prostorih suite v hotelu Ritz. Pripetljajev pa še ni konec. Anna namreč pravkar sprejema novinarje, zato mora Tucker, prav kakor ostali gostje, najprej izjaviti, v imenu katere revije je tam. Ker ni dober poznavalec filmov, mu ne pride na misel noben sprejemljiv izmišljen naslov, zato v hudih škripcih izjavi, da zastopa revijo "Konji in psi". Po dolgem intervjuvanju Anne in ostalih njenih soigralcev se končno lahko sreča na samem z njo in Anna

pristane na večerni zmenek z njim. Tako se začne njuna romantična ljubezenska zgodba, ki pa jo označuje izredno nihanje, v smislu nenehnih slovesov in ponovnih snidenj.

Za njun prvi skupni večer jo Tucker povabi na sestrin rojstni dan v družbi pisane družčine angleških mladenk in mladeničev, ki jih izredno preseneti Annin obisk, vseeno pa z njo preživijo sproščen in zabaven večer. V nekaterih trenutkih večer meji na grotesko, ko se na primer odločijo, da bodo tekmovali, katerega izmed njih je v življenju prizadela največja in najstrašnejša nesreča.

Njuna ljubezenska zgodba se ne razvija premočrtno in vzrokov za to je več. Anna ima že zaročenca, za katerega pa ne ve, ali jo res ljubi; po drugi strani pa je Tucker značajske zelo neodločen moški in vrh tega tudi zelo flegmatičen, tako da ga na videz nič ne vznemiri in se za nobeno stvar ne izreče jasno.

Film je režiral Roger Michell, ki je pred nekaj leti zrežiral uspešnico Štiri poroke in en pogreb. Marsikdo je primerjal Notting Hill prav s tem filmom, in nekaj podobnosti res je. Glavni igralec je isti, to je Hugh Grant, oba filma se dogajata v Angliji in ju vsekozi značijo snidenja in ločitve. Notting Hill pa ima vseeno mirnejši ritem in v njem nastopa manj stranskih figur. Kljub temu so prav stranski junaki, Tuckerjevi najožji prijatelji, tisti, ki dajejo filmu komično noto, še posebno pa prisrčno pripovedujejo o pravem prijateljstvu in iskrenih čustvenih vezeh. Najbolj simpatična figura je Tuckerjev sostanovalec, pozabljeni in nekonformistični slikar, ki življenje doživlja z otroško naivnostjo in stalno vzbuja smeh (ko nima več čistih oblek, ker se mu jih ne da prati, se poda na mestne ulice v edini še čisti obleki - potapljaški).

O nadaljnjem razvoju filmske zgodbe, nobene besede več: pravljica Pepelke, čeprav na glavo postavljena, pa se vedno srečno konča...

Nadia Roncelli

